

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

การท่องเที่ยวได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง ประเทศ จากการทำนานานาประเทศ มีความเข้าใจและความตระหนักต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น ทำให้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การสร้างรายได้ รวมทั้งการนำไปสู่การอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม และธรรมชาติได้ ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nations World Tourism Organization –UNWTO) และองค์การระหว่างประเทศต่างยอมรับว่าการท่องเที่ยวเป็น ภาคอุตสาหกรรมสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและช่วยให้ประเทศบรรลุเป้าหมายทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจได้ (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2557) การท่องเที่ยวในประเทศไทยได้มีพัฒนาการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2467 สมัยพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ครั้งทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟ ซึ่งในครั้งนั้นการท่องเที่ยวในประเทศไทย ยังเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมธรรมชาติและ สถานที่ราชการ หรือสถานที่สำคัญที่ทางชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาในประเทศไทยสร้างขึ้นแต่เมื่อ ประมาณ 10 ปี ที่ผ่านมาทางองค์การการท่องเที่ยวโลก ได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยัง แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมี จิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่นมี ส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2557)

การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and traditional tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นจัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตา ตื่นใจในสุนทรีย์ศิลปะเพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรม และได้รับความรู้มี ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรมโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural tourism /village tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2557) ได้อธิบายว่า การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ว่ามีความคล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมพื้นถิ่น โดยการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมให้ความสำคัญต่อการสัมผัสวัฒนธรรม ซึ่งมีสภาพเป็นวัตถุหรือการแสดง ในขณะที่การท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสชาติพันธุ์และวัฒนธรรมพื้นถิ่น ให้ความสำคัญกับการสัมผัสวัฒนธรรม โดยผ่านวิถีชีวิตมนุษย์ซึ่งเป็นผู้สร้างวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2557) ได้อธิบายว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural attraction) นั้น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทาง ศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย งานประเพณีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา และชนเผ่า

อารยธรรม คือ ความเจริญด้านวัฒนธรรมในลักษณะของสังคมเมือง คำว่า Civilization มีรากศัพท์มาจากคำว่า Civitas ในภาษาละติน มีความหมายว่า “เมืองใหญ่” หรือ “นคร” ดังนั้น สังคมที่มาอารยธรรม หมายถึง สังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าแบบสังคมเมือง เป็นความเจริญรุ่งเรืองที่มีการประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในสังคม สังคมเมืองมีโครงสร้างของสังคมที่เป็นระบบ และมีสมาชิกที่มีความสามารถ ตลอดจนสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมอยู่เสมอ (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2557)

อารยธรรม เป็นพัฒนาการความเจริญที่มีรากฐานมาจากวัฒนธรรมที่หลากหลาย อารยธรรมสำคัญของมนุษย์ อารยธรรมของแต่ละกลุ่มชนอาจพัฒนาจากวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในสังคมของตนได้ โดยอิสระ หรือเกิดจากการยืมและดัดแปลงอารยธรรมของสังคมอื่น เช่น ชาวสุเมเรียน ซึ่งเป็นชนชาติที่มีความเจริญรุ่งแรกในเมโสโปเตเมีย สามารถพัฒนาวัฒนธรรมขั้นสูงขึ้นภายในสังคมของตนเองได้ กลายเป็นรากฐานของอารยธรรมตะวันตก สำหรับประเทศไทยนั้นมีแหล่งอารยธรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ อารยธรรมสุโขทัย และอารยธรรมล้านนาตะวันออก

อารยธรรมสุโขทัย ภาคเหนือตอนล่างเคยเป็นจุดผ่านระหว่างเมืองเหนือ-ใต้ ตะวันออก-ตะวันตก จึงมีการติดต่อกับโลกภายนอก ทำให้บ้านเมืองเกิดความเจริญเปลี่ยนจากสังคมหมู่บ้านเป็นสังคมเมือง ในช่วงต้นอาณาจักรสุโขทัยนั้นได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมขอมซึ่งคงเป็นวัฒนธรรมระลอกเดียวกันกับที่ลพบุรีได้รับในช่วงปลายสมัย ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อชนชั้นปกครองของสุโขทัยในสมัยนั้น ยุคสมัยสุโขทัยได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ประกาศตั้งกรุงสุโขทัยเป็นอิสระจากขอม

สุโขทัยเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจโดยสมบูรณ์แล้วนั้น มีการสร้างเมืองเป็นผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีการระบุไว้ในศิลาจารึกหลักที่ 1 ว่า “รอบเมืองสุโขทัยนี้ ตรีบูรได้สามพันสี่ร้อยวา” ตรีบูร หมายถึง กำแพงเมือง 3 ชั้น และยังอาจมีความหมายเชิงสัญลักษณ์อันศักดิ์สิทธิ์ คือเป็นเมืองสวรรค์ในชั้น ดาวดึงส์ซึ่งอยู่บนยอดเขาพระสุเมรุ โดยมีวัดพระศรีมหาธาตุสุโขทัย ที่มีเจดีย์ทรงยอดดอกบัวตูมเป็นประธานของวัด เป็นศูนย์กลางความศักดิ์สิทธิ์ของราชอาณาจักรนี้ กำแพงเมืองสามชั้นนี้นอกจากจะมีไว้เพื่อเป็นแนวป้องกันข้าศึก ยังใช้ประโยชน์ในการกักเก็บและระบายน้ำ (ดุจฤดี คงสุวรรณ, 2557)

อาณาจักรสุโขทัย การก่อตั้งกรุงสุโขทัย อาณาจักรสุโขทัยก่อตั้งขึ้นประมาณ พ.ศ. 1780 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ทรงพระนามเดิมว่า พ่อขุนบางกลางหาว ทรงสถาปนาสุโขทัยขึ้นมา สร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชนชาติไทย โดยขยายเขตการปกครองออกไปอย่างกว้างขวาง สุโขทัยเป็นราชอาณาจักรของชาติไทย อยู่ประมาณ 200 ปี จึงถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยาเมื่อ พ.ศ. 1981

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและที่ศรีสัชนาลัย ยังคงมีร่องรอยแห่งอารยธรรมทางสังคม งานศิลปะ และสถาปัตยกรรมทรงคุณค่าหลงเหลืออยู่อย่างครบถ้วน จนได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ร่วมกับอุทยานประวัติศาสตร์ที่กำแพงเพชรและศรีสัชนาลัยภายใต้ชื่อว่า “เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย และเมืองบริวาร” (Historic town of Sukhothai and associated historic towns) สร้างความสุข ความภาคภูมิใจให้กับชาวไทย ดังความหมาย “รุ่งอรุณแห่งความสุข” ที่มาจากชื่อเมืองสุโขทัยนั่นเอง สุโขทัยจึงเป็นดินแดนแห่งความทรงจำเป็นดินแดนแห่งความภาคภูมิใจของคนไทยทั้งชาติที่จะลืมเลือนเสียมิได้เป็นอันขาดสุโขทัยเป็นดินแดนแห่งความทรงจำถึงอดีตกาลแห่งความภาคภูมิใจของคนไทยในความสำคัญที่เป็นราชธานีแห่งแรกของไทยและมีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลที่สุดเป็นดินแดนของมหाराของค์แรกของไทยกษัตริย์พระองค์แรกทรงผนวชในบวรพุทธศาสนาเป็นจุดกำเนิดลายสือไทย และวรรณคดีเล่มแรกของไทย คือ “ไตรภูมิพระร่วง” เป็นแหล่งกำเนิดอุตสาหกรรมชิ้นแรก “ขามสังคโลก”

ในจังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากชาวไทยดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในดินแดนนี้มานานมาแล้ว โดยมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนสำเนียงภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 2557 และอาณาจักรสุโขทัยนั้น ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ คือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชร ในปัจจุบันได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม, 2557)

อารยธรรมล้านนา ในราวพุทธศตวรรษที่ 17 มีหัวหน้าเผ่าหนึ่งชื่อ ลวจักราช ปกครองดินแดนภาคเหนือตอนบนบริเวณรอยต่อระหว่างประเทศไทย จีน พม่า และลาวในปัจจุบัน เผ่านี้สืบราชวงศ์ลงมาจนถึงพระเจ้ามังราย และเคยครองเมืองเงินยาง (เชียงใหม่) มาก่อนที่จะลงมายึดเมืองหริภุญไชย ในปี พ.ศ.1836 พระองค์ประทับอยู่ประมาณ 2 ปี ก่อนที่จะไปสร้างเวียงกุมกาม แล้วจึงมาสร้างเมือง

เชียงใหม่ในปี พ.ศ.1839 โดยมีชื่อเรียกว่า “พิงครัฐ” มีอาณาเขตอยู่ภาคเหนือตอนบน บริเวณเชิงดอยสุเทพ ต้นน้ำจากดอยไหลล้อมรอบตัวเมืองก่อนที่จะไหลไปรวมกับแม่น้ำปิง และเคยมีอาณาเขตลงมาถึงเมือง น่าน เมืองแพร่ และศรีสัชชนาลัยไว้ได้ช่วงระยะเวลาหนึ่งด้วย การสร้างเมืองครั้งนี้มีผู้ร่วมปรึกษาด้วยคือ พ่อขุนรามคำแหงแห่งเมืองสุโขทัย และพระยารำเมืองแห่งเมืองพะเยา โดยมีชาวเผ่า ลื้อ ลัวะ ลาว ไต ม่านเม็ง เป็นกลุ่มชนที่รวมตัวกันอยู่ภายในอาณาจักรล้านนาขณะนั้น ดุจฤดี คงสุวรรณ (2557)

วรรณภา คำปนบุต (2557) กล่าวว่า เมืองสำคัญของล้านนาซึ่งตั้งอยู่ตามที่ราบระหว่างหุบเขา สามารถแบ่งตามสภาพทางภูมิศาสตร์และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ

กลุ่มเมืองล้านนาตะวันตก ประกอบไปด้วย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย และพะเยา โดยเมืองดังกล่าวจะกระจายกันไปอยู่บนที่ราบ 3 แห่ง คือ แอ่งเชียงใหม่ลำพูน แอ่งเชียงรายพะเยา และแอ่งลำปาง แต่เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวนี้ได้ถูกผนวกเข้าด้วยกันนับตั้งแต่สมัยราชวงศ์มังราย เป็นต้นมา จึงทำให้มีประวัติความเป็นมาที่ร่วมสมัยกัน และพอมารถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของสยามประเทศ ล้านนาได้อยู่ภายใต้การปกครองของสยามและอยู่ในช่วงฟื้นฟูล้านนา หรือที่เรียกกันว่า ยุค “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” โดยมีเจ้านายในเชื้อสายตระกูลเจ้าเจ็ดตนแยกกันออกไปปกครองในแต่ละเมือง จึงทำให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกันตั้งแต่ราชวงศ์มังรายจนกระทั่งถึงเจ้านายในเชื้อสายเจ้าเจ็ดตน ดังนั้นกลุ่มเมืองนี้จึงมีพื้นฐานความเป็นอยู่ ประเพณี ศาสนา ความเชื่อและศิลปวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงและใกล้เคียงกันมาก โดยมีศูนย์กลางสำคัญของอาณาจักรตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันอยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง คือ เมืองเชียงใหม่

กลุ่มเมืองล้านนาตะวันออก ที่ประกอบไปด้วยเมืองแพร่ น่าน ซึ่งตั้งอยู่บนที่ราบสองแห่งด้วยกัน คือ แอ่งแพร่และแอ่งน่านตามลำดับ ทั้งสองเมืองตั้งอยู่บนพื้นที่ราบขนาดเล็กและมีประวัติความเป็นมาที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือ ในสมัยแรกเริ่มต่างมีฐานะเป็นรัฐอิสระมีราชวงศ์ของตนเองและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอาณาจักรสุโขทัย และได้ถูกผนวกดินแดนเข้ากับอาณาจักรล้านนาในสมัยพระเจ้าติโลกราช ฉะนั้นจึงไม่ค่อยผูกพันกับเมืองเชียงใหม่ซึ่งเป็นศูนย์กลางสำคัญของอาณาจักรล้านนา ครั้นถึงในสมัยฟื้นฟูล้านนาซึ่งอยู่ร่วมสมัยกันกับกรุงรัตนโกสินทร์ เจ้าผู้ครองเมืองน่านและเมืองแพร่ต่างก็มีเจ้าผู้ครองนครอยู่คนละสายกับเจ้านายในตระกูลเจ้าเจ็ดตน

ความสัมพันธ์กับล้านนา และอาณาจักรพะเยา เป็นไมตรีกันตลอดมา ความสัมพันธ์กับอาณาจักรมอญ มอญสวามีภักดีต่อสุโขทัย ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เพราะทรงสนับสนุนมะกะโทราชบุตรเขยเป็นกษัตริย์ ความสัมพันธ์กับอาณาจักรนครศรีธรรมราช สุโขทัยรับเอาพุทธศาสนานิกายเถรวาทลัทธิลังกาวงศ์ มาจากลังกา โดยผ่านเมืองนครศรีธรรมราชความสัมพันธ์กับลังกา สุโขทัยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับลังกา ลังกาได้ถวายพระ พุทธสิหิงค์แก่สุโขทัย

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญมากต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ทำให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนกลุ่มต่างๆ ทั้งในเมืองและในชนบทอย่างกว้างขวาง ทั้งยังเป็นช่องทางเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ทั้งยังมีผลดีทางด้านกายภาพ คือ ทำให้มีการพัฒนาสาธารณูปโภคสาธารณูปการ สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองกระบวนทัศน์การพัฒนาประเทศที่มุ่งไปสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2557)

สำหรับภาคเหนือ ซึ่งมีศักยภาพการท่องเที่ยวที่สูงมาก เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งอารยธรรมล้านนา สังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ภาคเหนือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ การท่องเที่ยวในกลุ่มเส้นทางอารยธรรมล้านนา โดยนำความโดดเด่นของอารยธรรมล้านนามาสร้างเป็นจุดขายสำคัญด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรม

จากหลักการและเหตุผลที่สำคัญดังกล่าว จึงได้ดำเนินการศึกษา การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนาตะวันออกและสุโขทัย โดยการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรมนั้นได้เน้นไปที่ อัตลักษณ์ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา (พะเยา แพร่ น่าน) และสุโขทัย (กำแพงเพชร สุโขทัย)

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จะดำเนินการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา (พะเยา แพร่ น่าน) และสุโขทัย (กำแพงเพชร สุโขทัย) ที่ครอบคลุมเนื้อหาในการประเมิน

- 1) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 2) สิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- 4) คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม

5) การต้อนรับของประชาชนในท้องถิ่น

6) การบริหารจัดการ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่การวิจัย 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพะเยา แพร่ น่าน กำแพงเพชร และสุโขทัย

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

การพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism development) หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมไปด้วยกัน โดยมีชุมชนและสังคมได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ศักยภาพการท่องเที่ยว หมายถึง ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประเพณี ทางธรรมชาติ รวมถึงบริการอื่นๆ ที่ตอบสนองการท่องเที่ยวในพื้นที่อารยธรรมล้านนา สุโขทัย

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญกับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมถึงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ชุมชนโบราณ วัด พิพิธภัณฑสถาน และสิ่งก่อสร้างและสถาปัตยกรรม

อารยธรรมล้านนา หมายถึง ความเจริญทางวัฒนธรรมของอาณาจักรล้านนา ซึ่งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวัด พะเยา แพร่ และน่าน

อารยธรรมสุโขทัย หมายถึง ความเจริญทางวัฒนธรรมของอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวัดกำแพงเพชร และสุโขทัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านวิชาการ

1) ได้องค์ความรู้ใหม่ด้านศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรมในที่เป็นอัตลักษณ์ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) ได้แนวทางที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ในการสร้างมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนาและสุโขทัยที่เป็นอัตลักษณ์ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. ด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับล้านนา ตะวันออก และสุโขทัย ที่ครอบคลุมเนื้อหาในด้านอัตลักษณ์ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อารยธรรมล้านนาและสุโขทัย ทำให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่ให้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เช่น การลงทุนพัฒนาที่พักแรม โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก ทำให้เกิดการสร้างอาชีพ และรายได้ให้เกิดขึ้นได้ในสังคม อันจะส่งผลให้เกิดการกระจายตัวของระบบเศรษฐกิจดีขึ้น

3. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานประจำจังหวัด พะเยา แพร่ น่าน กำแพงเพชรและสุโขทัย
- โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร
- บริษัทนำเที่ยว ได้องค์ความรู้ปัจจุบันที่เป็นศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนาและสุโขทัย
- มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา
- สมาคมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)